

Het is weer kermis

De kermis staat voor de deur. Ieder jaar weer is het voor veel mensen een gebeurtenis om naar uit te kijken. De botsautootjes, de draaimolens, de goktenten en de snoepkramen: ze spreken nog altijd tot de verbeelding.

In vergelijking met, pakweg, anderhalve eeuw geleden heeft de kermis echter wel aan belang ingeboet. Toen was het een volksfeest bij uitstek, voor sommigen zelfs het absolute hoogtepunt in hun bestaan. Tijdens de kermisdagen kon de "gewone man" zich helemaal laten gaan. Vergeten was de dagelijkse sleur, verdrongen waren de ellendige woon- en werkomstandigheden. En dat mocht best een paar cent kosten.

De deftige burgers daarentegen konden hun weerzin tegen het jaarlijks terugkerende evenement nauwelijks verhullen. Ze noemden de kermis "een combinatie van alles wat vuil, liederlijk, gemeen en walgelijk is, met haar stinkende tenten, bedelaars, krijzende straatmuziek, onuitstaanbare draaiorgels, nachtelijk straatrumoer en dronkenschap." Als het aan de burgerij lag, moest de kermis dan ook zo snel mogelijk worden afgeschaft. Men besefte echter dat een verbod ook nadelen had. Zo zouden de belangen van de middenstand erdoor worden geschaad. De kermisbezoekers brachten tenslotte veel geld in het laatje en dat was iets waarvan de vele winkeliers in Goes niet vies waren. Bovendien was de kans groot dat een regelrecht verbod veel mensen in het verkeerde keelgat zou schieten en tot opstand zou aanzetten.

Dat deze gedachte niet zomaar uit de lucht was gegrepen, bewijzen de gebeurtenissen in 1833. In verband met een dreigende cholera-epidemie had het stadsbestuur besloten dat de kermis dat jaar niet doorging. Gezien het besmettingsgevaar was het een alleszins begrijpelijke maatregel. De meeste Goesenaren waren echter verbijsterd en reageerden furieus. Wie haalde het nu in zijn hoofd om het enige vermaak dat het volk had te verbieden? Al snel werden de pijlen op wethouder Mirandolle gericht. Niet alleen werd hij als wethouder verantwoordelijk geacht voor deze wandaad, als Brabander kon hij bij de meeste stedelingen toch al weinig goeds doen.

In augustus 1833 kwam het tot ongeregelheden. Als we de officiële rapporten uit die tijd mogen geloven, leek het erop dat er in Goes een ware revolutie was uitgebroken, waarbij het leven van de machthebbers aan een zijden draadje hing. Het begon allemaal op zaterdagavond 10 augustus, toen een woedende menigte optrok naar het huis van Mirandolle aan de Vlasmarkt. Vanwege het

Kermis op de Amsterdamse Nieuwmarkt in 1866

"luidruchtig geschreeuw" durfde de dienstmeid de deur niet open te doen. Door een raam riep ze dat haar baas aan het vergaderen was, in het weeshuis. Tierend begaf de stoet zich daarop naar het kerkplein. Bij het weeshuis aangekomen eisten de demonstranten dat de wethouder naar buiten kwam en maar eens moest uitleggen waarom de kermis niet doorging. Daar prakkiseerde Mirandolle echter niet over, het stadsbestuur verlaagde zich immers niet tot een discussie met het "plebs". Achter deze arrogantie ging echter onzekerheid schuil. De wethouder was er zich als geen ander van bewust dat, mocht het tot een confrontatie komen, hij geen poot had om op te staan. Op steun van de politie hoefde hij niet te rekenen. De sterke arm van Goes bestond uit zegge en schrijve twee agenten die, juist op het moment dat ze nodig waren, in geen velden of wegen waren te bekennen. En ook aan de plaatselijke schutterij had hij niets. De kapitein van deze burgermilitie liet namelijk weten dat zijn mannen niet in actie zouden komen tegen medeburgers. Sterker nog, onder de schutters bestond zelfs de nodige sympathie voor de opstandelingen. Ten einde raad besloot het stadsbestuur een beroep te doen op soldaten uit Fort Bath.

De militairen zouden pas op maandag arriveren. Ze hoefden niet meer in actie te komen, want de oproerkraaiers waren toen al lang huiswaarts gekeerd. Ze hadden, lang voordat de soldaten arriveerden, hun woede gekoeld op Mirandolle door alle ruiten van zijn huis aan diggelen te gooien. De wethouder zelf wist ternauwernood te ontkomen. Ook elders in de stad waren sporen van vernieling achtergelaten. Deze wraakoefening was voor de reltrappers kennelijk voldoende. Hun zin hadden ze echter niet gekregen. Het kermisverbod werd niet ingetrokken.

De Goese notabelen waren met de schrik vrijgekomen en hadden hun lesje geleerd. Ze zouden zich in de toekomst wel tweemaal bedenken om zo'n belangrijk volksevenement te verbieden.

Een goochelaar te Kruijningen (Uit Charles de Coster, Schetsen uit Zeeland, 1875)